

Universitat Autònoma de Barcelona

TITULACIÓ: Biotecnologia

NOM DE L'ASSIGNATURA: 25427 Biotecnologia i societat

CURS: 2003/2004

CRÈDITS: 4.5

I. Conceptes bàsics de sociologia

- Naturalesa, Societat i Cultura.
- Coneixement, individu i societat
- Poder i recursos materials i simbòlics. Estructura social i desigualtats.
- Mètodes i tècniques d'investigació social. Usos i límits.

II. Societat industrial, societat de la informació, societat del risc.

- Les societats industrials. L'estat del benestar.
- Les societats de la informació.
- Les societats del risc. La "globalització".
- La biotecnologia com un element fonamental de la societat de la informació (i de la societat del risc).

III. La gestió del risc i la seva percepció social

- El concepte de risc
- L'estudi del risc des de diverses disciplines científiques
- La gestió dels riscos. Aspectes metodològics, tècnics i polítics.
- L'estudi de la percepció social del risc
- Com interpretar les respostes ciutadanes als riscos tecnològics
- El principi de precaució i la gestió dels riscos tecnològics.

IV. Les ideologies i els mecanismes de legitimació

- La ideologia. Ideologies lliberals i neolliberals
- El paradigma ideològic de la societat de la informació
- Els plantejaments ètics en el marc de les ideologies socials
- Bioètica i drets humans.

V. Grups socials i Organitzacions davant la Biotecnologia

- Els moviments socials (conservacionistes, ambientalistes i ecologistes).
- Les empreses.
- Els Governos i partits polítics.
- Els sectors professionals.
- Els mitjans de comunicació
- Les Esglésies i els grups religiosos.
- Conflictes Nord – Sud.

OBJECTIUS

Reflexionar sobre les relacions entre ciència i societat. Interpretar els comportaments socials al voltant de la biotecnologia. Reflexionar sobre les responsabilitats científiques. Iniciar-se en el raonament sociològic, la discussió i l'exposició d'idees sobre la realitat social d'una manera clara i precisa. Desenvolupar capacitats de treball en grup.

AVALUACIÓ

Caldrà fer un treball en grup (de 3-4 persones) tot seguint les pautes que s'especificaran. Això representarà el 70% de la nota final. Al llarg del curs es faran sessions de exposició i discussió a classe sobre diversos textos. Cada alumne/a haurà de fer un comentari individual per escrit sobre un mínim de 3 qualsevol d'aquests textos. Aquest comentari haurà de tenir una estructura que s'especificarà en el seu moment i representarà el 30% de la nota final.

Per superar el curs caldrà aprovar per separat cadascuna d'aquestes activitats.

Els alumnes que per algun motiu justificat no puguin realitzar aquestes activitats podran suggerir altres mètodes d'avaluació individual.

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica

Muñoz, E. (2001) *Biotecnología y sociedad. Encuentros y desencuentros*. Madrid:

Cambridge University Press.

Rifkin, J. (1999) *El siglo de la biotecnología*. Barcelona: Crítica.

Lectures

Lamo de Espinosa, E.; González García, J.M.; Torres Alberó, C. (1994) *La sociología del conocimiento y de la ciencia*. Madrid: Alianza. Cap. 1: "Introducción: conocimiento, individuo y sociedad", pàg. 17-46.

Flecha, R.; Gómez, J.; Puigvert, L. (2001) *Teoría sociológica contemporánea*. Barcelona: Paidós. Cap. 3.1 "Sociedad informacional" i Cap. 3.2 "Una nueva modernidad". Pàg. 85-114.

Espluga, J. (2002) "Els fenòmens NIMBY: Respostes socials a les antenes de telefonia mòbil". A: DDAA Observatori del Risc. Informe 2002. Barcelona: IDES.

Casado, M. (1996) "La bioètica". A: Casado, M. *Materiales de Bioética y Derecho*. Barcelona: Cedecs. Pàg. 31-48.

Egozcue, J. (1996) "Bioética y reproducción asistida". A: Casado, M. *Materiales de Bioética y Derecho*. Barcelona: Cedecs. Pàg. 257-272.

Riechmann, J.; Fernández Buey, F. (1994) *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona: Paidós. Cap. 3: "Ecologismo, proteccionismo, ambientalismo: una aproximación histórica" i Cap. 4: "El ecologismo contemporáneo: evolución y perspectivas".

Bibliografia complementària

Tema 1- Conceptes bàsics de sociologia

Giner, S. (1996) *Sociología*. Barcelona: Península. [cap. 2, cap. 3]

Ibáñez, T. (ed.) (1989) *El conocimiento de la realidad social*. Barcelona: Sendai. [cap. 6]

Lamo de Espinosa, E.; González García, J.M.; Torres Alberó, C. (1994) *La sociología del conocimiento y de la ciencia*. Madrid: Alianza. [cap. 1]

Miguélez, F.; García, T.; Rebollo, O.; Sánchez, C.; Romero, A. (1997) *Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània*. Barcelona: Proa-UAB. [cap. 1, cap. 2]

Moscovici, S. (1977) *Essai sur l'histoire humaine de la nature*. Paris: Flammarion. [cap. 1 de la part I]

Quivy, R.; Van Campenhoudt, L. (1997) *Manual de recerca en ciències socials*. Barcelona: Herder.

Tema 2- Societat industrial, societat de la informació, societat del risc.

Adam, B.; Beck, U.; Van Loon, J. (2000) *The Risk Society and Beyond*. London: Sage. [cap. 3, cap. 5, cap. 8]

Beck, U. (1998) *La sociedad del riesgo*. Barcelona: Paidós.

- Beck, U. (1998) Políticas ecológicas en la edad del riesgo. Barcelona: El Roure.
- Beck, U. (1998) ¿Qué es la globalización? Falacias del globalismo, respuestas a la globalización. Barcelona: Paidós.
- Castells, M. (1997) La sociedad de la información. Madrid: Alianza.
- Flecha, R.; Gómez, J.; Puigvert, L. (2001) Teoría sociológica contemporánea. Barcelona: Paidós. [caps. 3.1, 3.2]
- Lemkow, L. (2001) Sociología ambiental. Barcelona: Icària.
- Miguélez, F.; García, T.; Rebollo, O.; Sánchez, C.; Romero, A. (1997) Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània. Barcelona: Proa-UAB. [cap. 3, cap. 4]
- Rifkin, J. (1999) El siglo de la biotecnología. Barcelona: Crítica.

Tema 3- La gestió del risc i la seva percepció social

- Douglas, M. (1996) La aceptabilidad del riesgo según las ciencias sociales. Barcelona: Paidós.
- Echeverría, J. (2002) Ciencia y valores. Barcelona: Destino.
- González García, M.I.; López Cerezo, J.A.; Luján, J.L. (1997) Ciencia, tecnología y sociedad. Barcelona: Ariel.
- Ibarra, A. & López Cerezo, J.A. (2001) Desafíos y tensiones actuales en Ciencia, Tecnología y Sociedad. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Lash, S.; Szerszynski, B.; Wynne, B. (eds.) (1996) Risk, Environment and Modernity. Towards a New Ecology. London: Sage. [cap. 2]
- López Cerezo, J.A.; Luján, J.L. (2000) Ciencia y política del riesgo. Madrid: Alianza. [cap.7]
- Riechmann, J. (2000) Cultivos y alimentos transgénicos. Madrid: La Catarata.
- Riechmann, J. & Tickner, J. (coords.) (2001) El principio de precaución. Barcelona: Icària.

Tema 4- Les ideologies i els mecanismes de legitimació

- Casado, M. (ed.) (1996) Materiales de Bioética y Derecho. Barcelona: Cedecs.
- Greenwood, D. (1983) "Sociobiología: del darwinismo al moralismo". Papers. Revista de Sociología. Núm. 19, p. 73-86.
- Habermas, J. (2002) El futuro de la naturaleza humana ¿Hacia una eugenesia liberal?. Barcelona: Paidós.
- Ibáñez, T. (2001) Municiones para disidentes. Realidad-Verdad-Política. Barcelona: Gedisa. [cap.5: "Entre la ideología y la acción"]
- Ocariz-Braña, J. (1988) Historia sencilla del pensamiento político. Madrid: Rialp.
- Osset, M. (2000) Ingeniería genética y derechos humanos. Barcelona: Icària.
- Perinat, A.; Lemkow, L. (1983) "Biología y Ciencias Humanas". Papers. Revista de Sociología. Núm. 19, p. 13-72.

Tema 5- Grups socials i Organitzacions davant la Biotecnologia

- Aguilar, S.; Font, N.; Subirats, J. (1999) Política ambiental en España. Valencia: Tirant lo Blanch. [cap. 2: "Quién es quién en la política ambiental"]
- De Marchi, B.; Pellizoni, L.; Ungaro, D. (2001) Il rischio ambientale. Bologna: Il Mulino. [cap. 5, cap. 7]
- Muñoz, E. (2001) Biotecnología y sociedad. Encuentros y desencuentros. Madrid: Cambridge University Press.
- Riechmann, J.; Fernández Buey, F. (1994) Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales. Barcelona. Paidós. [cap. 3, cap. 4, cap.5]
- Shiva, V. (2001) Biopiratería. El saqueo de la naturaleza y del conocimiento. Barcelona: Icària.